

суб'єктність як суттєву характеристику особистості, свій спосіб буття в професії. Проявом суб'єктності вчителя є його авторство у визначенні цілей, змісту та способів педагогічної взаємодії. Професійна рефлексія сприяє стабілізації структури педагогічної системи вчителя, взаємодії її підсистем – особистості вчителя, педагогічної технології, комунікативної діяльності.

Література:

1. Анисимова В.В. Педагогическая система учителя / В.В. Анисимова. – Волгоград, Перемена, 2004. – 187 с.
2. Кузьмина Н.В. Акмеологический подход к повышению качества подготовки специалистов образования / Н.В. Кузьмина // Известия РАО. – 2000. – № 1. – С. 23–24.
3. Митина Л.М. Личностно-профессиональное развитие учителя: стратегии, ресурсы, риски / Л.М.Митина. – СПб.: Нестор–История, 2018. – 456 с.
4. Рибалка В.В. Психопедагогічні експедиції шляхами демократизації життя особистості, освіти та громадянського суспільства: метод. посіб. / Рибалка В.В., Самодрин А.П., Моргун В.Ф.; за ред. В.В. Рибалки. – К. : ТАЛКОМ, 2019. – 280 с.
5. Семиченко В.А. Психологія педагогічної діяльності: [навч. посіб.] / В.А. Семиченко. – К. : Вища школа, 2004. – 335 с.
6. Сериков В.В. Личностный подход в образовании: концепция и технологии / В.В. Сериков. – М. : Перемена, 1994. – 245 с.

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-588-80-8-1.37>

ВКЛЮЧЕННЯ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ З РОЗЛАДАМИ АУТИСТИЧНОГО СПЕКТРУ В ОСВІТНІЙ ПРОСТІР

Крикуненко Ю. О.

аспірант 2 курсу спеціальності «Спеціальна освіта»

Науковий керівник: Бондаренко Ю. А.

доктор педагогічних наук, професор

*Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка
м. Суми, Україна*

Система організації навчального процесу в Україні тривалий час будувала кордони між звичайними дітьми та з обмеженими можливостями, які не мали змоги отримувати знання поряд з однолітками та

якісно реалізувати свій потенціал на рівні з іншими. Сьогодні існує потреба в кардинальній зміні освітнього середовища та підходів до реалізації послуг, які надають змогу дітям різних нозологій потрапити в оптимальні умови для навчання та виховання. Формування соціально адаптованого простору та гармонійного розвитку особистості дитини у рамках її максимальних можливостей – це виклик сучасного часу. Включення дітей з аутистичними особливостями дошкільного віку вимагає розуміння різноманітних освітніх потреб та надання можливості отримання освітніх послуг, в рамках окреслених особливостей через призму інклюзії, та повному виключенню дискримінації цієї категорії дітей.

Процес впровадження інклюзії має можливість позитивного впливу на дітей з РАС та активно сприятиме емоційному, психологічному, когнітивному та комунікаційному розвитку. Розуміння специфічних потреб дитини з розладами аутистичного спектру є першочерговим етапом включення в оточення однолітків. Наявність характерних рис для певної дитини з РАС не будуть відображати весь спектр характерологічних особливостей при цій нозології. Саме тому, при виборі стратегії надання освітніх та корекційних послуг, треба використовувати індивідуальних підхід, що надасть змогу скласти програму більш якісно та ефективно [5].

В світі більш поширеними підходами в наданні послуг для дітей з РАС є ТЕАССН та АВА. Концепція ТЕАССН – не є окремим елементом чи методом, вона являє собою комплексну програму сприяння та допомоги дітям з розладами аутистичного спектру. Е. Шоплер був автором та розробником концепції та підходу при наданні корекційних послуг, який працював над нею в колороборатії з батьками та державними організаціями. Основними ключовими елементами є: структуроване навколишнє середовище, візуальний розклад та компоненти. Важлива роль відводилась батькам: джерело інформації та партнери під час реалізації корекційної програми [4].

АВА – терапія – поведінкова корекція проявів аутистичного спектру у дітей. Задачею цієї стратегії є надання можливості дитини з РАС стати повноправним учасником соціального життя, не зважаючи на складність розвитку та характерологічних особливостей стану. Популярний підхід в наданні корекційної допомоги дітям дошкільного віку з розладами аутистичного спектру. Структурні компоненти підходу: інструкція спеціаліста, відповідна поведінка дитини, результат (позитивне підкріплення), пауза. Важлива роль відводиться дошці досягнень дитини зі стікерами, що візуально надає можливість батькам та спеціалістам аналізувати траєкторію розвитку.

Не менш популярною стала сенсорна інтеграція – терапевтичний підхід, який надає змогу активно впливати на тіло дитини. Реалізація метода відбувається в двох площинах: корекція роботи аналізаторів (зорового, тактильного, слухового та ін.) та створення спеціальних умов оточуючого середовища, з урахуванням особливостей дитини.

Холдинг– терапія була поширеним методом в наданні допомоги дітям з РАС. Вперше її застосували у 1978 р. в Материнському центрі США. Автором цього підходу був психіатр М. Велч. Ключовою особою була матір дитини, яка в певний проміжок часу обіймала та тримала силоміць, не зважаючи на протест чи незадоволення малюка. Результативність підходу була оскаржена, що призвело до втрати популярності [4].

Процес включення дитини з розладами аутистичного спектру в освітній простір яскраво відрізняється від інших дітей з різними нозологіями. Відсутність мовлення, навичок соціальної взаємодії, психомоторні особливості, ригідність інтересів дитини з РАС є суттєвими перепонами для входження в соціум однолітків. З метою надання можливості отримувати освітні та корекційні послуги в межах звичайного дошкільного державного закладу виникає потреба використання специфічних методів та стратегій, які розроблені лише для дітей з аутистичним спектром. Стратегій включення дошкільників з РАС уявляють собою широкий спектр різноманітних прийомів та методів, з різним ступенем супроводу та інтенсивності підтримки спеціалістом дитини. Процес впровадження інклюзії дітей дошкільного віку з розладами аутистичного спектру потребує колосальної підготовки спеціалістів, які повинні працювати в дошкільному закладі. Комплексність підходу включення дитини з РАС не має єдиного шаблону та карти шляхів вирішення проблем, а потребує індивідуального підбору стратегій. Особливості кожної дитини з розладами аутистичного спектру, можливості оточуючого середовища, професіоналізм та якісна підготовка кадрів представляє собою складну систему механізмів впровадження інклюзії в дошкільному закладі.

Література:

1. Башина В.М. О синдроме раннего детского аутизма Каннера // Журнал невропатологии и психиатрии. 1974. № 10.
2. Железняк Л.С., Карвасарская И.Б. Опыт включения детей с проблемами развития в состав психотерапевтических групп. – Обзорение психиатрии и медицинской психологии им. В.М. Бехтерева, 1993, № 1, с. 102–104.

3. Лебединська К.С., Нікольська О.С. Діагностика раннього дитячого аутизму. М. : Просвітництво, 1991. 96 с.
4. Шульженко Д.І. Основи психологічної корекції аутистичних порушень у дітей / Д.І. Шульженко. К., 2009.
5. Olmsted D., The Age of Autism: Quite the coincidence // United Press International

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-588-80-8-1.38>

ДІАГНОСТИКА ТА КОРЕКЦІЯ АГРЕСИВНОЇ ПОВЕДІНКИ ОСОБИСТОСТІ

Куліш О. В.

*кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри психології*

Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького

Сірик І. В.

кандидат психологічних наук,

доцент кафедри психології, глибинної корекції та реабілітації

*Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького
м. Черкаси, Україна*

У роботі розглядається поняття та сутність агресії, визначаються причини формування агресивного мотиву, з'ясовуються види агресивної поведінки та проводиться аналіз власних досліджень на схильність до агресивної поведінки особистості. Приділяється увага на необхідність пошуку ефективних методів упередження та контролю агресивної поведінки в соціумі.

Тема людської агресивності з давніх часів цікавила людство. За останнє десятиліття в усьому світі, особливо в країнах пострадянського простору, відзначається зростання насильницьких дій, що супроводжуються особливою жорстокістю, вибухами в громадських місцях, захопленням заручників, вандалізмом і знущанням над людьми. Такі соціально-небезпечні прояви, зазвичай пов'язані з поняттями агресії і агресивності, викликають серйозне занепокоєння. Особливо гострою зараз є проблема деструктивно поведінки в сімейних відносинах. У зв'язку з цим актуальною є потреба в пошуку відповіді на запитання, чому люди діють агресивно і які заходи необхідно вжити